Suomen lajien uhanalaisuus 2010

VAPAA JULKAISTAVAKSI 1.12.2010 KLO 9.30

Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus tiedottavat

NISÄKKÄIDEN UHANALAISUUDESSA EI SUURIA MUUTOKSIA

Suomen 74 arvioidusta nisäkäslajista 11 on uhanalaisia. Metsäjäniksen, hillerin ja saimaannorpan kannat ovat pienentyneet. Sen sijaan harmaahylje on ainoa nisäkäs, jonka kannan tila on selvästi parantunut. Naaraiden lisääntymisterveys on nykyisin normaali, ja harmaahylje luokiteltiin elinvoimaiseksi. Uhanalaisuusluokka säilyi ennallaan 49 lajilla, ja maastamme on hävinnyt viisi nisäkäslajia.

Vuoden 2000 arvioinnin jälkeen Suomesta löytyneitä uusia lajeja ovat kääpiölepakko, vaivaislepakko, etelänlepakko ja lampisiippa. Edellisessä arvioinnissa ulkopuolelle jätetyistä nisäkkäistä nyt on otettu mukaan kimolepakko, tunturipeura, villisika, pyöriäinen ja ihmisen levittämä vieraslaji kani. Vuoden 2010 arvioinnissa on 9 lajia enemmän kuin kymmenen vuotta sitten.

Tammihiiri arvioitiin hävinneeksi, sillä viimeiset havainnot on tehty 1980-luvulla. Kriteerimuutosten, muuttuneen tulkinnan tai tiedon lisääntymisen perusteella hävinneisiin lajeihin lisättiin pyöriäinen ja tunturipeura. Euroopanmajavan luokka huononi vaarantuneeksi. Saimaannorpan arvioinnissa päädyttiin samaan luokkaan, äärimmäisen uhanalainen, kuin vuonna 2008 valmistuneessa Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) maailmanlaajuisessa arvioinnissa. Suomen uhanalaiset nisäkkäät ovat naali, saimaannorppa, ahma, susi, ilves, karhu, hilleri, liito-orava, euroopanmajava, pikkulepakko ja ripsisiippa.

Uhanalaisuuden syitä

Tahaton tai tahallinen pyynti tai metsästys on tulevaisuudessakin merkittävä uhka kookkaille nisäkkäille. Suurpeto- ja norppakantojen kehitys on riippuvainen ihmisen aiheuttamasta kuolleisuudesta.

Lajien välinen kilpailu ja risteytyminen uhkaa monia lajeja. Esimerkiksi metsäpeura risteytyy poron kanssa, ja metsäjänikselle on haittaa rusakosta sekä kilpailun että risteytymisen johdosta. Lisäksi kettu on levittäytynyt, osin leutojen talvien vuoksi, tuntureille vallaten naalin elinalueet ja pesäpaikat. Ilmaston lämpeneminen ja leudot talvet haittaavat myös lumeen ja jäähän sopeutuneita lajeja kuten metsäjänistä, ahmaa ja hylkeitä.

Lisäksi häirinnän, liikenteen, metsätaloustoimien ja joillakin lajeilla myös satunnaistekijöiden vaikutus voi olla joillekin lajeille suuri.

Muutoksia riistalajien luokissa

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen riistaseurantojen mukaan metsäjäniskannat ovat maan eteläpuoliskossa puolittuneet 1990-luvulla. Laji arvioitiin silmälläpidettäväksi. Pääsyynä pidetään lumisen kauden lyhentymistä. Sulanmaan aikana valkoiset metsäjänikset ovat alttiimpia petojen saalistukselle ja lumen puute voi vaikeuttaa jänisten yöpymistä lumisuojassa. Viimeisen vuosikymmen aikana kannanlasku näyttää kuitenkin tasaantuneen.

Hillerillä menee huonosti. Sen yksilömäärä ja levinneisyysalue maassamme on pienentynyt. Suurin kannan taantuma on tapahtunut jo ennen nykyistä arviointijaksoa. Nyt laji luokiteltiin vaarantuneeksi. Syitä hillerin vähenemiseen ovat kilpailu minkin kanssa, elinympäristön muutokset - avotunkiot ovat vähentyneet ja maatalous on hygieenisempää - sekä ympäristömyrkyt ja erityisesti rotanmyrkyt.

Maasuurpetojen ei enää katsota saavan kannan täydennystä Ruotsista, Norjasta ja Venäjältä. Tämän vuoksi ahman, ilveksen ja karhun uhanalaisuusluokka huononi, vaikka niiden yksilömäärät ovat kasvaneet. Aiemmin silmälläpidettävät ilves ja karhu ovat nyt vaarantuneita ja aiemmin erittäin uhanalainen ahma kuuluu nyt äärimmäisen uhanalaisiin. Susi kuuluu luokkaan erittäin uhanalainen.

Nisäkkäiden uhanalaisuusarvioinnin teki ympäristöministeriön toimeksiannosta Suomen Nisäkästieteellisen Seuran nimeämä asiantuntijatyöryhmä.

LISÄTIETOJA

Professori **Heikki Henttonen**, Metsäntutkimuslaitos, puh. 050 391 2430, etunimi.sukunimi@metla.fi

Vanhempi tutkija **Ulla-Maija Liukko**, Suomen ympäristökeskus, puh. 0400 148 683, etunimi.sukunimi@ymparisto.fi